

Doplnění gramatiky 4. lekce (Bartoňkova skripta)

ODCHYLKY VE SKLOŇOVÁNÍ

1. V **genitivu plurálu** mají v rozporu s pravidly koncovku **-ium**:

a) některá jednoslabičná podstatná jména, např. :

dōs, dōtis, f. věno *dōtium (nebo dotum)*
fraus, fraudis, f. lest *fraudium (nebo fraudum)*
līs, lītis, f. spor *lītium*

b) substantiva označující **názvy kmenů** apod., která mají **nominativ singuláru** zakončen na **-ās, -īs** a genitiv singuláru na **-ātis, -ītis**, např.:

Quirīs, ītis, m. římský občan *Quiritium (-um)*
Arpinās, ātis, m. Arpiňan *Arpinātium*

2. V **genitivu plurálu** mají koncovkou **-um** např. tato substantiva:

pater, tris, m. otec *patrum*
māter, tris, f. matka *mātrum*
frāter, tris, m. bratr *frātrum*
parēns, ntis, m., f. rodič *parentum (-ium)*
iuvenis, is, m. mladík *iuvenum*
senex, nis, m. stařec *senum*
canis, is, m. pes *canum*
pānis, is, m. chléb *pānum*
sēdēs, is, f. sídlo *sēdum*
vātēs, is, m. věštec *vātum (-ium)*

3. Několik **substantiv** zachovává původní *i*-kmenové koncovky, tj. v akuzativu singuláru mají koncovku **-im**, v ablativu singuláru **-ī** a v genitivu plurálu **-ium**, např.:

Neāpolis, is, f. Neapol *Neāpolim* *Neāpolī*
Tiberis, is, m. Tiber *Tiberim* *Tiberī*
sītis, is, f. žízeň *sītīm* *sītī*
puppis, is, f. lodní záď *puppim* *puppī*
febris, is, f. horečka *febrim* *febrī*
secūris, is, f. sekera *secūrim* *secūrī*
turris, is, f. věž *turrim* *turrī*

PŘEHLED DOSUD PROBRANÝCH DEKLINACÍ

Příslušnost substantiva k deklinaci poznáme podle hesla ve slovníku. **Rozhodující je tvar genitivu singuláru.**

- Substantiva 1. deklinace mají v nominativu singuláru **-a** a v genitivu singuláru **-ae** (např. *fēmina, ae, f.*).
- Substantiva 2. deklinace mají v nominativu singuláru končí na **-us, -er, -ir** nebo **-um** a v genitivu singuláru **-ī** (např. *servus, ī, m.* nebo *exemplum, ī, n.*)
- Substantiva 3. deklinace mají v nominativu singuláru řadu zakončení, v genitivu singuláru mají ale vždy **-is** (např. *civis, is, m.*; *homo, inis, m.*; *corpus, oris, n.*; *civitas, atis, f.*).

	1. deklince	2. deklince	3. deklince
nom. sg.	-a	-us, -er, -ir, - um	různá, např. -or, -er, -is, -es, -s, -x, -dō, -men, -ur, - us
gen. sg.	-ae	-ī	-is

Jak je patrné z tabulky, na **-us** mohou končit substantiva 2. i 3. deklinace, rozdíl spočívá v genitivu singuláru na **-ī** u 2. deklinace a na **-is** u 3. deklinace.